EUROPESE CENTRALE BANK

EUROSYSTEEM

NL

ADVIES VAN DE EUROPESE CENTRALE BANK

van 19 december 2025

Inzake een verhoging van een aan kredietinstellingen opgelegde belasting

(CON/2025/45)

Inleiding en rechtsgrondslag

Op 12 december 2025 ontving de Europese Centrale Bank (ECB) een verzoek van de Belgische vicepremier en minister van Financiën en Pensioenen, belast met de Nationale Loterij en de Federale Culturele instellingen, om advies over een wetsvoorstel van 3 december 2025 (hierna het "wetsvoorstel" genoemd) tot wijziging van onder meer het Belgische Wetboek diverse rechten en taksen[1] met betrekking tot de aan kredietinstellingen opgelegde belasting (hierna de "bankentaks" genoemd).

De bevoegdheid van de ECB om een advies uit te brengen is gebaseerd op artikel 127, lid 4, en artikel 282, lid 5, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie en artikel 2, lid 1, zesde streepje, van Beschikking 98/415/EG van de Raad[2], aangezien het wetsvoorstel betrekking heeft op 1) voorschriften voor financiële instellingen, voor zover die wezenlijk van invloed zijn op de stabiliteit van de financiële instellingen en markten, en 2) de taken van de ECB betreffende bedrijfseconomisch toezicht op kredietinstellingen krachtens artikel 127, lid 6 van het Verdrag. Overeenkomstig de eerste zin van artikel 17.5 van het Reglement van Orde van de ECB heeft de Raad van bestuur van de ECB dit advies goedgekeurd.

1. Doel van het wetsvoorstel

1.1 Ter achtergrond merkt de ECB op dat de bankentaks in haar oorspronkelijke vorm is ingevoerd bij de Wet van 3 augustus 2016 tot invoering van een nieuwe jaarlijkse taks op de kredietinstellingen in de plaats van de bestaande jaarlijkse taksen, van de aftrekbeperkende maatregelen in de vennootschapsbelasting en van de bijdrage voor de financiële stabiliteit[3] (hierna de "Wet van 3 augustus 2016" genoemd), die herhaaldelijk is gewijzigd. Vóór 2016 bestonden er al verschillende soorten aan banken opgelegde taksen[4]. De bankentaks geldt voor alle in België

1 Wetboek diverse rechten en taksen, voorheen Wetboek der met het zegel gelijkgestelde taksen, Belgisch Staatsblad, 6 maart 1927.

2 Beschikking 98/415/EG van de Raad van 29 juni 1998 betreffende de raadpleging van de Europese Centrale Bank door de nationale autoriteiten over ontwerpen van wettelijke bepalingen (PB L 189 van 3.7.1998, blz. 42 http://data.europa.eu/eli/dec/1998/415/oj).

3. Wet van 3 augustus 2016 tot invoering van een nieuwe jaarlijkse taks op de kredietinstellingen in de plaats van de bestaande jaarlijkse taksen, van de aftrekbeperkende maatregelen in de vennootschapsbelasting en van de bijdrage voor de financiële stabiliteit, Belgisch Staatsblad, 11 augustus 2016.

4 De ECB begrijpt dat een bankentaks met een meer beperkt toepassingsgebied voor het eerst in het Belgisch recht werd ingevoerd bij koninklijk besluit van 18 november 1996, en dat deze taks werd aangevuld met onder meer een nieuwe bankentaks die werd ingevoerd bij een programmawet van 22 juni 2012.

gevestigde kredietinstellingen en voor in België gevestigde bijkantoren van buiten België gevestigde kredietinstellingen.

1.2 De bankentaks werd voor het laatst gewijzigd op 30 december 2023 bij de programmawet van 22 december 2023[5] (hierna de "programmawet" genoemd), waarbij een progressiviteitsmechanisme voor de berekening van de bankentaks werd ingevoerd. Voorafgaand aan de wijziging die bij de programmawet werd ingevoerd, was er slechts één tarief voor de bankentaks: 0,13231 %. Na de wijziging zijn de toepasselijke tarieven momenteel als volgt: 1) 0,13231 % voor de eerste 50 miljard EUR van de belastbare grondslag en 2) 0,17581 % voor het deel van de belastbare grondslag dat 50 miljard EUR overschrijdt. De belastbare grondslag is het gemiddelde bedrag van de schulden van de betrokken kredietinstelling of bijkantoor aan cliënten in het jaar voorafgaand aan het aanslagjaar. Te dien einde wordt onder "cliënten" verstaan personen anders dan kredietinstellingen, centrale banken en daarmee gelijkgestelde instellingen, postchequekantoren en officiële nationale en internationale instellingen met bankkarakter, en omvatten schulden aan cliënten schulden die voortvloeien uit de reguliere bancaire activiteiten van de instelling, met uitsluiting van schulden belichaamd in een effect[6]. De ECB begrijpt dat de bankentaks een niet-aftrekbare kost voor de vennootschapsbelasting is. Het is kredietinstellingen (en hun bijkantoren) verboden om de kosten van de bankentaks aan hun cliënten door te berekenen, en de programmawet voorziet in een geldboete voor inbreuken op dit verbod.

1.3 In het wetsvoorstel wordt voorgesteld de twee bovengenoemde bankentakstarieven te verhogen tot respectievelijk 1) 0,15205 % voor de eerste 50 miljard EUR van de belastbare grondslag en 2) 0,20204 % voor het deel van de belastbare grondslag dat 50 miljard EUR overschrijdt[7]. De verhoging zou van kracht worden op 30 december 2025[8].

1.4 Volgens de minister van Financiën beoogt het wetsvoorstel de inspanningen te ondersteunen die worden geleverd om het tekort van de Belgische overheidsfinanciën te verminderen.

2. Algemene opmerkingen

2.1 De ECB werd voorafgaand aan het wetsvoorstel niet geraadpleegd over de vaststelling van de Wet van 3 augustus 2016, of een van de wijzigingen hiervan. Dientengevolge wordt in dit advies ingegaan op het wetsvoorstel in samenhang met de Wet van 3 augustus 2016, zoals van tijd tot tijd gewijzigd.

2.2 De ECB begrijpt dat de belastbare grondslag grotendeels bestaat uit de cliëntendeposito's van banken, en interbancaire deposito's uitsluit.

5 Programmawet van 22 december 2023, Belgisch Staatsblad, 29 december 2023.
6 Artikel 201/11 van het Wetboek diverse rechten en taksen, dat ook bepaalt dat onder het gemiddeld bedrag van de schulden van de kredietinstelling aan cliënten dient te worden verstaan het rekenkundig gemiddelde van de bedragen dat overeenkomstig de voorschriften van de Nationale Bank van België in het kader van de territoriale rapportering, aan het einde van elke maand van het jaar moet worden ingevoerd in regel 229 van tabel 00.20 "Schulden tegenover cliënten" (kolom 05, Totaal) van Schema A.
7 Artikel 6 van de het wetsvoorstel.
8 Artikel 7 van het wetsvoorstel.

3. Monetair beleidskader

3.1 Vanuit het oogpunt van monetair beleid spelen de kredietinstellingen een bijzondere rol bij het verzekeren van een soepele transmissie van de monetairbeleidsmaatregelen naar de economie in ruimere zijn. De voorziene verhoging van de belastingdruk op Belgische kredietinstellingen op basis van deposito's van hun cliënten (met uitzondering van kredietinstellingen) zou, afhankelijk van hun bedrijfsmodel, een verschillend effect hebben op deze instellingen, en tevens hun totale belastingdruk verhogen, waardoor potentiële verstoringen en een grotere heterogeniteit in de doorwerking van het monetair beleid in België en het hele eurogebied worden gecreëerd. Hoewel Belgische kredietinstellingen goed gekapitaliseerd zijn en gezonde winsten blijven realiseren, heeft de veranderende omgeving tijdens de versoepelingsfase van het monetair beleid noodzakelijkerwijs geleid tot neerwaartse druk op hun netto-rentemarge. In dit verband zou het wetsvoorstel procyclische effecten kunnen hebben, in een context waarin de bancaire kredietverlening aan huishoudens nog steeds herstellende lijkt. De verhoogde belastingheffing op basis van hun cliëntendepositobasis zou kredietinstellingen ertoe aanzetten om de vergoeding en aantrekkelijkheid van deposito's voor huishoudens en ondernemingen te beperken, hetgeen voor hen nadelig zou zijn, en zich tot andere financieringsbronnen te wenden.

3.2 De kosten door hogere belastingen zouden er ook toe kunnen leiden dat kredietinstellingen de voorwaarden waaronder zij de economie financieren aanscherpen, indirect via de potentieel nadelige effecten op hun kapitaalposities door hun winstgevendheid onder druk te zetten, of direct omdat ze hoe dan ook een deel van die kosten aan leningnemers zouden doorberekenen. Het opleggen van een specifieke geldboete voor inbreuken op het bestaande verbod krachtens artikel 201/19 van het Wetboek diverse rechten en taksen aan kredietinstellingen (en hun bijkantoren) op het doorberekenen aan hun cliënten van de kosten van de bankentaks, kan het simpele feit dat de financiële voorwaarden waaronder kredietinstellingen handelen bepalend zijn voor de voorwaarden waaronder zij de economie financieren, niet veranderen. Het vermogen van individuele kredietinstellingen om adequate kapitaalposities aan te houden, prudent voorzieningen te blijven opbouwen voor mogelijke grotere toekomstige kredietverliezen en om ten aanzien van hun cliënten voorwaarden te stellen voor kredietverlening en andere bankdiensten die in overeenstemming zijn met het monetair beleid van de ECB, moet behouden blijven. Het inperken van deze mogelijkheid zou een soepele transmissie van de monetairbeleidsmaatregelen vanuit banken naar de economie in ruimere zin ondermijnen, ten nadele van de kredietverstrekking aan de Belgische economie en met een negatief effect op de reële economische groei[9].

4. Financieel stabiliteitskader

4.1 De ECB heeft eerder adviezen uitgebracht over wetsvoorstellen betreffende de invoering van belastingen voor kredietinstellingen in een aantal lidstaten[10]. Zij heeft in dit verband in het algemeen benadrukt dat het heffen van bijzondere belastingen bij de bancaire sector het voor

9 Zie punt 3.2.2 van Advies CON/2010/62, punt 2.1 van Advies CON/2011/29, punt 3.1 van Advies CON/2022/36, punt 3.1 van Advies CON/2023/9, punt 3.4 van Advies CON/2023/45, en punten 3.4 en 4.1 van Advies CON/2025/41. Alle ECB-adviezen worden gepubliceerd op EUR-Lex.

10 Zie de Adviezen CON/2016/1, CON/2019/18, CON/2019/40, CON/2019/44, CON/2020/28, CON/2023/26, CON/2023/45 en CON/2025/41.

kredietinstellingen moeilijker zou kunnen maken om extra kapitaalbuffers op te bouwen, aangezien hun ingehouden winst zal afnemen, waardoor zij minder bestand zijn tegen economische schokken. Als gevolg daarvan zouden dergelijke belastingen negatieve economische effecten kunnen hebben doordat zij het vermogen van kredietinstellingen om krediet te verstrekken beperken. Het is van essentieel belang dat kredietinstellingen een solide eigen vermogen hebben om hun rol als kredietbemiddelaar binnen de economie te vervullen. Hogere kosten en verminderde kredietverstrekking, of hogere kosten van andere bancaire diensten, kunnen een negatief effect hebben op de reële economische groei.[11]

4.2 Zoals in punt 3 opgemerkt, is de Belgische bankensector nog steeds winstgevend en goed gekapitaliseerd, maar zouden de kosten van hogere belastingen een ongunstig effect kunnen hebben op de kapitaalposities van kredietinstellingen doordat zij de winstgevendheid onder druk zetten. Voorts is de bankentaks, aangezien zij wordt berekend over bepaalde delen van het balanstotaal en niet over de nettowinst, ook van toepassing op kredietinstellingen die nettoverliezen boeken, hetgeen hun veerkracht verder zou schaden[12]. In dat verband kan de bankentaks extra druk uitoefenen op het vermogen van kredietinstellingen om een solide kapitaalpositie aan te houden of buffers opnieuw op te bouwen in een omgeving waarin de winsten lager zijn en (krediet)verliezen optreden. Daarnaast kan het opleggen van een heffing op cliëntendeposito's, die voor kredietinstellingen een stabiele bron van financiering vormen, hen ertoe aanzetten om over te schakelen op minder stabiele financieringsbronnen, zoals kortlopende wholesale-financiering. Vertrouwen op minder stabiele financieringsbronnen kan de kans vergroten dat verstoringen in de reguliere financieringsbronnen van kredietinstellingen hun liquiditeitspositie aantasten. Bovendien kan vertrouwen op duurdere wholesale-financiering de winstgevendheid van een kredietinstelling verder negatief beïnvloeden. Deze verschillende factoren moeten naar behoren worden geëvalueerd om ervoor te zorgen dat kredietinstellingen goed in staat blijven potentiële toekomstige verliezen op te vangen[13].

4.3 Voorts kan de belasting leiden tot versnippering in het Europese financiële stelsel vanwege de heterogene aard van dergelijke belastingen voor de bancaire sector in verschillende landen. Het risico van dubbele belasting op kredietinstellingen in andere rechtsgebieden waar ook een bijzondere bankenbelasting wordt geheven, kan een andere bron van deze versnippering zijn[14].

4.4 In het licht van het bovenstaande beveelt de ECB aan een grondige analyse van mogelijke negatieve gevolgen voor de bancaire sector aan het wetsvoorstel toe te voegen, waarin wordt onderzocht of de toepassing van het wetsvoorstel risico's voor de financiële stabiliteit met zich meebrengt, en met name of het de veerkracht van de bancaire sector kan aantasten en marktverstoring kan veroorzaken[15]. In deze analyse moet een gedetailleerde beschrijving worden gegeven van de specifieke gevolgen van de bankentaks voor de winstgevendheid en de kapitaalbasis van kredietinstellingen op langere termijn, de toegang tot financiering en de verstrekking van nieuwe

11 Zie punt 3.2.2 van Advies CON/2010/62, punt 2.1 van Advies CON/2011/29, punt 3.1 van Advies CON/2022/36, punt 3.1 van Advies CON/2023/9, punt 4.1 van Advies CON/2023/26, punt 4.1 van Advies CON/2023/45 en punt 4.1 van Advies CON/2025/41.
12 Zie punt 3.3 van Advies CON/2022/36 en punt 4.2 van Advies CON/2023/45.
13 Zie punt 3.2 van Advies CON/2023/9, punt 4.3 van Advies CON/2023/26, punt 4.2 van Advies CON/2023/45.
14 Zie punt 4.3 van Advies CON/2023/45 en punt 4.4 van Advies CON/2025/41.
15 Zie punt 3.4 van Advies CON/2022/36, punt 3.7 van Advies CON/2023/9, punt 4.6 van Advies CON/2023/26, punt4.5 van Advies CON/2023/45 en punt 4.6 van Advies CON/2025/41.

krediet- en mededingingsvoorwaarden op de markt, en de mogelijke gevolgen daarvan voor de liquiditeit.

5. Overwegingen in verband met het bedrijfseconomisch toezicht op kredietinstellingen

5.1 De bankentaks is uitsluitend gericht op deposito's van andere cliënten dan kredietinstellingen. Dit benadeelt kredietinstellingen die kritieke financiële diensten aan het publiek verstrekken ten opzichte van andere kredietinstellingen die bijvoorbeeld voornamelijk handelsactiviteiten zonder een grote depositobasis uitvoeren. Hierbij wordt ook geen rekening gehouden met de winstgevendheid van een kredietinstelling, of, belangrijker, het gebrek daaraan. Dientengevolge is de bankentaks nadelig voor de winstgevendheid, levensvatbaarheid en duurzaamheid van banken, en verergert de moeilijkheden die door banken die reeds verlieslatend of nauwelijks winstgevend zijn worden ondervonden.

5.2 Hoewel het Belgische bankenstelsel momenteel goed gekapitaliseerd is, leiden lagere of geen nettowinsten tot minder of geen potentieel voor winstinhouding, wat belangrijk is voor het behoud van kapitaalposities. Het totale effect op de kapitaalposities van kredietinstellingen zal afhangen van de wijze waarop zij op de extra belastingdruk reageren. Kredietinstellingen kunnen ervoor kiezen de bankentaks te compenseren door de geplande kapitaaluitkeringen te verminderen en zo hun kapitaalpositie te handhaven, of zij kunnen hun oorspronkelijke uitkeringsplannen voortzetten, waardoor als gevolg van de impact van de bankentaks hun kapitaalpositie zou worden aangetast. Dit zou op zijn beurt de kredietverlening van kredietinstellingen beperken en tevens hun vermogen om de potentiële neerwaartse risico's van een economische neergang op te vangen verminderen.

Dit advies zal worden gepubliceerd op EUR-Lex.

Gedaan te Frankfurt am Main, 19 december 2025.

[getekend]

De president van de ECB

Christine LAGARDE